

REVISTA ENCICLO- PEDICĂ

REVISTĂ PERIODICĂ LUNARĂ

Răspunzător: Ioan Corbu, Cluj, Str. Gen. Grigorescu 16.

Se imparte gratuit, în librării 3 Lei esemplarul

II. *Cum se pradă banul statului pe teorii.*

Sub acest titlu în Nr. 2 scrieam: d-ni de prin ministerii, cari purced „ofensive agricole”, n'au nici idee de ce fac, sau pot face agronomi numiți de ei la școlele primare. Nu de mult am citit în ȋiare, că un înalt inspector a recunoscut fără să vrea, că aveam dreptate, când le-am făcut acésta imputare. Fiind vorba de desființarea acestor porturi de dascăli agronomi, măn-cători de buget fără nici un folos (decât pentru clientela electorală), un înalt inspector i-a asigurat, că totuși vor fi măn-tinuți, până ce va vedè fruptele, rezultatele (!) — adecă recu-nôșce singur, că nu știe ce rezultate vor da. Dar miliónele se aruncă fără să șciă pe ce, și în timp ce statul se încarcă într'-una cu datorii, și se impun dări nòue, venitele nefiind de ajuns pentru acoperirea lipsurilor și plăților curente.

Dar óre cum va pulè constata d-l inspector rezultatele prelegerilor de agronomie? Fòrte simplu. Va cere prin o circulară dela consilieri agricoli sè-i facă raport. Și cum agronomi au tot interesul sè se aibă bine cu d-l consilier agricol, acesta va da un raport înflorit, că dela înființarea posturilor de agronomi la școlele primare se observă un progres îmbucurător (pe hârtie), țeranul începe a-și lucra moșióra după preceptele economiei raționale(?) — agronomi cată sè fiă mănținuti... Iar consilierul agricol mai conșciincios, va raporta rěspicat: „d-le inspector, sau d-le ministru, nu mai pradă de-a surda bani statului, storși atât de cu greu dela bietul contribuabil, și lasă pe agronomi sè-și facă meseria și sè producă frupte, nu vorbe deșerte.”

Tot în articolul din Nr. 2 am amintit și de „școlele de gospodărie” (așè au fost botezate în limba asta „valahă”. care pe cât se pare nu e o limbă neolatină, ci slavă, sau așè vre sè o prefacă școla desmățari fonetiste). Am citit nu de mult în ȋiare, că s'a deschis o asemenea școlă și la Topoloveni, satul d-lui I. Mihalache, fostul ministru al agriculturi, care încă

a fost de față la serbarea înființării. D-sa a ținut să arete d-lui ministru Angelescu, că și d-sa a avut de cuget să înființeze asemenea școle pentru fericirea țeranilor. Dar reclama, ce a făcut-o școlei, nu ne convinge deloc de binecuvântările acestui așezământ țărănesc (?) D-sa ne spune, că întrebând pe un țeran, cum e îndestulit cu acésta școlă, i-a răspuns încântat, că acum mânâncă și el „boiereșce“. Adecă pentru asta se pradă un buget, sigur de cel puțin 100.000 Lei la an, în un singur sat, pentru ca câți-va țerani bine înstăriți să pótă mânca „boiereșce“, să se îmbuibeze și să facă lux, căci la mâncările boiereșci mai e lipsă și de dresuri, cari se cumpără cu bani scumpi din negoț, dar de cari țerani n'ar avè nici o nevoîă, când au ce mânca. Dar de ce n'a întreat d-l Mihalache și pe cei-alaltți țerani, marea mulțime, cari abiè au fărină de mămăligă? Cu ce se aleg acești-a după făimósa școlă de „gospodărie“? Fetele acestor-a învăță și ele arta bucătăriei — cercetarea școlei e obligatore — și le va da gura apă după mâncările „boiereșci“, pe cari au învățat a le pregăti, dar nu le pot pregăti, neavând din ce.

Dar se presupunem, că din acésta școlă fetele de țeran se vor alege și cu ce-va cunoșcințe folositoare pentru bucătaria țeranului, și pôte câte-va fete sărace, dar deșepte, vor învăța meseria asta și vor câștiga o pâne, intrând ca bucărărese la oraș, unde meseria asta o fac aprópe numai străini (veți afla bucătărese unguróice nu numai în București, ci până și în Constanța). Dar pentru asta ajunge un curs de un an într'un sat, iar pe anul venitor să se mute în altă comună. Ce rost are o școlă de bucătarie *stabilă* în fiecare sat? dacă fetele de țeran se vor alege cu ce-va din aceste cursuri, ele vor aplica acésta la bucătaria lor și ca fiitoare mame își vor învăța copilele, din mamă în fică, cum au învățat și până acum. Ce lipsă e de școle stabile, cari se țin cu bani scumpi din partea statului? Ce a învățat în școlă mama, nu pôte învăța acasă fetița ei, ci numai tot în școlă? Lucrul de căpetenie nu e să șcii cum se pregătește mâncarea, ci să ai din ce pregăti, fără de care tótă arta nu ți-e bună de nemică. Ce lipsă e de academii stabile a vintrelui în fiecare sat? Are lipsă țeranca să fiă ținută în curent cu tóte progresele artei bucătăreșci, cu tóte sosurile inventate de bucătaria francesă...? De asta îi arde țeranului? Pentru asta se pradă vistieria statului?

Dar absolventele cursului cer neapărat o diplomă, căci ele n'au urmat cursul, ca să învețe să fiérbă, ci ca să capete și ele un post și salar ca conducătoare de asemenea școle și să facă teorie mai departe, căci idealul d-lui ministru Angelescu

(și a d-lui Mihalache) e să înființeze în fiecare sat o școală de „gospodărie“, căci, pe cât se pare, nu știu ce să facă cu întrecămintele bugetare.

Școala de economie casnică dela Topoloveni (ca și altele asemenea) mai are și un despărțământ pentru țesetorie. Nu precepem ce rost are acésta școală. Sau, fetele de țeran din Topoloveni nu știu tórce și țese pentru nevoile casnice? Sau învătă țesetorie de lux, ca și bucătăria, pentru „boieri“? Am vrè să șcim ce folos au țerancele din acésta școală. Dacă învătă acolo și deprind o meserie nouă, cu care să-și câștige o pâne, atunci școla are rost, dar numai un curs de un an, ca și cel de bucătărie. Școală stabilă de țesetorie n'are nici un rost la sate, ci numai o lucrătorie (atelier), în care fetele sărace să capete lucru și pâne. Se pare însă că școla e numai pentru fetele domnilor și a câtor-va țerani cu osânză, ca să pótă căpeta un post și salar dela stat, ca să facă teorie la infinit pe bani statului. Cine a învățat la acésta școală o meserie, o va transmite la urmași, sau la învățacei (ca toate meseriile), fără să mai fiă lipsă de o școală stabilă.

Acel-ași lucru se pôte spune și despre cursurile de agricultură la sate (ar fi pentru plugari, nu pentru copii). Dacă într'un sat au deprins în adevăr pe țeran cu economia rațională, în un an, sau doi, atunci să trecă în alt sat și să facă acel-ași lucru. Mai departe o vor învăța țerani din tată în fiu. Dar se vede că din aceste cursuri nu se aleg țerani cu nemică, decât cu teorii, cari se uită îndată ce au eșit din școală. După atâta teorie se așteptă de atâți-a ani fruptele, rezultatele, cari nu vreu să se arete. Și acum să vii să mai prăđi agonisela și câștiga țeranului pentru a plăti și agronomi, ca să facă aceeași teorie fără folos, asta însămnă lipsă de înțelegere și de pêsare pentru nevoile țeranului, la conducere.

Nici cursurile practice de agricultură pentru țerani nu dau rezultate. Ce folos are țeranul să învețe a mânui mașinele economice, cari nu le are și nu le pôte cumpăra? Statul să pună la îndemână țeranului mașini pentru curatul grâului de semință, uscătóre pentru póme... ar fi de folos și mașini de seminat, dar punerea lor la îndemâna atâtor mici agricultori e lucru anevoios.

Cel mai cuminte și mai practic lucru ar fi ca agronomi să fiă lăsați să facă măcar ei economie rațională și nu teorie, și tot așa învățatori săteșci. Acestor-a să li-se reducă salariile la cât au fost sub ministeriul lui Haret (cei-alalți funcționari n'au nici pe departe salariile dinainte de bătaia), ca să folosescă lungile vacanțe de véră, făcend „economie rațională“ la

lucrul sănătos al câmpului (preamărit dela catedră) și nu teorie. Din cauza răsfățării de ați s'au ales din ei neșce desrădăcinați, cu unghiile lustruite, cari aprópe o jumătate de an nu fac nemică.

Dar nici economia rațională nu ne póte scăpa de crisă, până când leul numără 3 centime (aur) numai când își vinde agricultorul produsele, iar când el cumpără produsele industriei naționale (?), leul nu numără, nu e luat nici în jumătate. Și ne-ar mai trebui bugete echilibrate, economii, și nu prădăciuni pe teorii. Și chiar acum d-l ministru al instrucțiunei, după ce a căpătuit aprópe 10.000 de învățători de prisos, a aflat din statistică (din hârtii), că ar mai avè lipsă încă de 20.000. Nu cumva a computat și morți? Atât însă e sigur că cu acei 20.000 învățători noi numărul elevilor, cari vor cerceta școla, și al alfabeților nu va crește nici cu unul. Dar ce are a face? O armată electorală așe de puternică nu e pentru un partid politic lucru de desprețuit, mai ales că se ține în sarcina țeri și se lasă pe capul guvernului moștenitor, care va căta să facă mai presus de tóte economii, ca să ne pótă scăpa de crisă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj